

FRANSUZ TILINI O'QITISHDA AXBOROT TEXNALOGIYALARI VA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH

Bobojonova Moxinur Ulug'bekqizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi
O'zbekiston Milliy Universiteti
Xorijiy Filologiya fakulteti
Fransuz tili filologiyasi 4-kurs talabasi.

Ilmii rahbar: **Raximova Gulfiya Rustamovna**

Annotatsiya; Ushbu maqolada chet tillarini o'rganishda, asosan fransuz tili o'rgatiladigan muhitda yangi, zamonaviy multimedia vositalaridan foydalanish va bunda o'qituvchilarning ishtiroki xususida so'z bordi, zamonaviy o'yin usullaridan foydalangan holda dars o'tish kerakligi haqida fikr berildi.

Kalit so'zlar: multimedia, fransuz tili, metod, CALL, internet.

Annotation: This article talked about the use of new, modern multimedia tools and the participation of teachers in learning foreign languages, mainly in the environment where the French language is taught.

Keywords: multimedia, French language, method, CALL, internet.

Аннотация: В данной статье говорилось об использовании новых, современных мультимедийных средств и участии преподавателей в изучении иностранных языков, преимущественно в среде, где преподается французский язык.

Ключевые слова: мультимедиа, французский язык, метод, CALL, Интернет.

Kirish

⁵⁵ Yangi hamkorlik yondashuvi -bu Xirosima Milliy universitetida frantsuz tilini o'rgatish bo'yicha amalga oshirilgan metodologiya. Ijodkorlik va interaktivlikka boy sinf shu tariqa har bir talabaning darajasiga moslashtirilishi mumkin.Ellikdan ortiq oliy o'quv yurtlari, xoh milliy, xoh xususiy, chet tillarini o'rgatish uchun multimedia xonalaridan foydalanayotgan bir paytda, endi masala lingafon kabinetlariga kompyuterlarni joriy etish kerakmi yoki yo'qligini bilishda emas,balki o'quv amaliyotini takomillashtirishga intilishda. CALL (Computer Assisted Language Learning).

Bu Yaponiyadagi har qanday chet tillari o'qituvchisi e'tiborga olishi kerak bo'lgan kuzatishdir. Ayniqsa, fransuz o'qituvchilari har yili o'n minglab o'quvchilar kompyuterlar yordamida ingliz tilini o'rganishini e'tibordan chetda qoldira olmaydi.Yangi texnologiyalardan yaxshiroq foydalanish va fransuz tilini o'qitishni takomillashtirish maqsadida fakultetimizda multimedia lingafon laboratoriyasi ochilgandanbuyon "Yangi hamkorlik yondashuvi" metodologiyasini qo'lladik. Ushbu mavzuni batafsil taqdim etishdan oldin, biz CALL nima uchun 21-asr fuqarolarini shakllantirishni hisobga olgan holda muassasada ishlashi kerak bo'lgan ba'zi sabablarni eslatib o'tmoqchimiz. Bu sabablar ijtimoiy va pedagogikaga oiddir.Axborot jamiyatida

⁵⁵ Agnès Florin Le développement du lexique et l'aide aux apprentissages

ko'p tillilik va bilim. Dunyoning ko'plab mamlakatlarida yangi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi tarmoqlar jadal rivojlanmoqda. Deyarli hamma joyda multimediya va Internetda qandaydir yangilik har kuni bong urmoqda. Ushbu rivojlanishning ulushi nafaqat iqtisodiydir. Ba'zi sharhlovchilarning fikriga ko'ra, ushbu yangi texnologiyalarning keng jamoatchilik darajasida ommalashishi kompyuterlashtirilgan elektron jamiyatning paydo bo'lishidan xabar beradi va Gutenberg tomonidan bosmaxonaning kashfiyoti kabi muhim kognitiv inqilob istiqbollari ochadi. Bugungi kunda Internetda umumiy til ingliz tili bo'lib, dastlab tabiiy deb hisoblanishi mumkin bo'lgan lingvistik hukmron tildir. Va amerikaliklar tomonidan yaratilgan Internet ushbu tilni keng jamoatchilikka birday yoydi. Ammo bizning vazifamiz mana shu ulkan axborot va kommunikatsiya tarmog'ida ko'p tillilikni o'rnatishdir.

Kerakli ko'p tillilik ustun bo'lishi uchun fransuz tili tarmoqlar tarmog'ida xalqaro til sifatida tan olinishi kerak. Bu boshqa tillarni e'tiborsiz qoldirishimiz kerak degani emas. Ingliz tilidan tashqari va undan ancha orqada bo'lgan fransuz tili ham global miqyosda yagona muloqot tili bo'lib qolmoqda. Fransiya butun dunyoda mavjud bo'lgan tillar va madaniyatlarni ataylab saqlab qolish zarurligini biladigan kam sonli ilg'or davlatlardan biridir. Agar ko'p tillilikni targ'ib qiluvchi mamlakat tili bo'lgan fransuz tili Internetda umumiy ikkinchi tilga aylanamagan bo'lsa, biz kompyuterlashtirilgan texnologik madaniyat davrida axborot va kommunikatsiyaning diversifikatsiyasiga hech qachon umid qila olmasdik.

⁵⁶21-asr yoshlari uchun yangi texnologiyalar bilan tanishish va chet tillarini egallash zarur. Til o'qituvchilari multimediya shunchaki yangi audiovizual gadget emas, balki axborot uzatishning turli vositalari va turli ifoda vositalarini o'zida mujassamlashtirgan tizim ekanligini anglab yetsa, yoshlarni tayyorlashga hissa qo'shishi mumkin. Ular o'zlarining CALL amaliyotlari orqali o'z rollarini bajarishlari mumkin. Va fransuz o'qituvchilari o'quvchilarni multimedia muhitida ijodiy faoliyatni amalga oshirishga undashadi, shu bilan birga yangi madaniyatlarni qurishda fransuz tilidan foydalanishni ta'kidlashadi. Shunday qilib, biz kompyuterlashtirilgan texnologik madaniyat davrida fransuz tilini o'qitish/o'rganish uchun kompyuterdan foydalanish tarafini qat'iy qabul qilishimiz kerak. Aynan shu nuqtai nazardan biz fransuz tilini multimediali o'qitishning mavjud imkoniyatlarini o'rganishni davom ettiramiz va o'qitishimizga kompyuterning hissasiga asoslangan bir nechta faoliyat turlarini kiritamiz.

FLE xizmatida yangi hamkorlik yondashuvi. Universitet fakultetlarida chet tillarini o'qitish uchun maxsus mo'ljallangan multimedia xonasi bo'lishi zarur. Uning tizimi lingafon laboratoriyasining funksiyalarini va internetga ulangan simli aloqa tarmoqlarifunksiyalarini birlashtiradi. Keyinchalik, chet tillarini o'rganish bo'yicha multimedia resurs markazi ham faoliyat ko'rsatishi muhim. Bunda talabalar internetga bepul kirishdan tashqari, turli xil o'quv qo'llanmalariga murojaat qilishlari va multimedia hujjatlarini o'zlari ishlab chiqarishlari mumkin. Kompyuterning fransuz tili darsidagi integratsiyasini tasvirlash uchun avvalo pedagogik yondashuv talab etiladi, keyin esa ba'zi ilovalar beriladi. Shuningdek, u ma'lumotnoma, madaniy va lingvistik darajalarda o'rganish uchun ko'plab elementlarni taqdim etadi. Ammo har doim ham o'quv qo'llanmaga so'zma-so'z amal qilib, dasturni ilgari surmaslik kerak. Yana ish kitobida keltirilgan barcha savollarni qamrab olinmaydi. Bunda talabalarga grammatika, talaffuz, lug'at yoki o'qish bo'yicha yordamchi qo'llanmalar, tarqatma materiallar yoki kartalar beriladi.

⁵⁶ Arfouilloux Jean-Claude «L'entretien avec l'enfant. L'approche de l'enfant à travers le dialogue, le jeu et le dessin, Privat, 1975

Usul barcha didaktik elementlar uchun umumiy mavzu bo'lib xizmat qiladi, shuningdek, keyingi yoki chuqur ekspluatatsiya qilish uchun turli usullar bo'yicha qo'llanma sifatida xizmat qiladi. Kompyuter yordamida multimedia tizimi audiovizual xona, kompyuter xonasi va lingafon xonasi tomonidan taklif qilinadigan funksiyalarni alohida ta'minlay oladi. Ammo multimedia ommaviy axborot vositalarining oddiy qo'shilishi emas. Ushbu uchta o'rganish usulining funksiyalarini o'zida mujassamlashtirgan holda, multimediyali lingafon laboratoriyasi ham bir soat ichida dars mazmuniga qarab bir faoliyat turidan boshqasiga erkin o'tish imkonini beradi. Bundan tashqari, u bir vaqtning o'zida turli xil ta'lim turlarini boshqarish imkonini beradi; xuddi shu davrda talabalar o'z ehtiyojlariga qarab o'z faoliyatini tanlashlari mumkin.

Bu hozirgacha erishish qiyin bo'lgan interaktiv o'qitishni yo'lga qo'yish imkonini beradi. Shunday qilib, CALL quyidagilarga erisha oladi: har bir o'quvchining bilim darajasiga moslashtirilgan sinf;

- barcha o'quvchilarga samarali ta'lim berish uchun sinf xonasi;
- interaktivlikka boy sinf;
- ijodkorlik uchun ochiq sinf. Har bir o'quvchining bilim darajasiga moslashtirilgan sinf.

Talabalarni mashg'ulot usullarini tushunish oson bo'lmagan ta'lim dasturlari bilan tanishtirish uchun sinfda birinchi semestr boshida grafik, matn va tovushni birlashtirgan lug'atni o'rganish uchun CD-ROMlardan foydalanish zarur. Talabalar lug'atni har xil turdagi mashqlar orqali o'z tezligida o'rganadilar.

⁵⁷Oqituvchilar tomondan, til laboratoriyasining an'anaviy funksiyalari bilan birga ular bilan individual suhbatlashish va ularning talaffuzini to'g'rilash zarur. Ushbu kirish davri oxirida talabalar multimedia resurs markazidan o'quv dasturlarini tanlashlari mumkin.

Fransuz tilini o'qitishda o'yin usullaridan foydalanish. "Petit Robert" ning so'zlariga ko'ra, (1991. p1046):

"O'yin" lotincha "jocus" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "mazax qilish, hazil" yoki ko'proq lotincha "o'yin-kulgi, o'yin-kulgi" degan ma'noni anglatadi. "Ludic" so'ziga kelsak, u lotincha "ludus" so'zining hosilasi bo'lib, o'yin bilan bog'liq degan ma'noni anglatadi. "Petit Robert" ning lug'atida o'yin shundayta'riflangan: "Umuman olganda, u bilan shug'ullanadigan odamning vijdonida o'zidan boshqa maqsad va bo'lmagan konventsiya yoki fantastikaga asoslangan mutlaqo bepul jismoniy yoki axloqiy faoliyat". Lazzat, erkinlik va ne'mat tushunchalari ushbu ta'rifning asos so'zlari bo'lib, u eng ko'p dam olish nuqtai nazaridan bolalar o'yiniga yaqin ko'rinadi. Rojer Kaylua o'zining "Les jeux et les hommes" (1958) kitobida erkinlik g'oyasi og'ir: "O'yin bolani o'ziga xos haqiqatga olib boradi, u erda u dunyoni qurishi, uni buzishi va qayta qurishi mumkin. O'zi xohlaganicha, o'ziga qo'ymoqchi bo'lgan cheklovlardan boshqa hech qanday cheklovlarsiz". Shuningdek, u o'ynoqi o'yin -bu bepul faoliyat ekanligini qo'shimcha qiladi.

Xulosa

O'yin -bolaning asosiy faoliyati, bu uning ishi, mashg'ulotidir; u shaxsiyatni shakllantirish, hayotni o'rganish, rivojlanish, boshqalarni kashf qilish vositasidir. Gollandiyalik tarixchi o'zining "Homo Ludens" kitobida qimor o'yinlariga ta'rif berishga urinib ko'rarkan, qimor "erkin kelishilgan, ammo to'liq majburiy bo'lgan qoidaga rioya qilgan holda, ma'lum vaqt va makon chegaralarida amalga oshiriladigan ixtiyoriy harakat yoki faoliyat" bo'ladi

⁵⁷ Hajime Sawada «Une méthode interactive. Revue internationale d'éducation de Sèvres, P. 1998.6. Roger Caillois Les jeux et les hommes.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Agnès Florin Le développement du lexique et l'aide aux apprentissages.
2. Arfouilloux Jean-Claude «L'entretien avec l'enfant. L'approche de l'enfant à travers le dialogue, le jeu et le dessin, Privat, 1975.
3. Bastuji, Jacqueline «Les théories sur le vocabulaire, élément pour une synthèse».P.1978.
4. BerthouA.C, PY.B, des linguistes et des enseignants, Editions scientifiques européennes.Berne, 1993.
5. Hajime Sawada «Une méthode interactive. Revue internationale d'éducation de Sèvres, P. 1998.6.Roger Caillois Les jeux et les hommes. P. 1958.7. <https://theses.univ-oran1.dz/document/TH3524.pdf>https://fr.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9thodes_en_p%C3%A9dagogie_active#cite_ref-9
6. Sadullaeva N., Sapaeva D. Analysis of Eponyms in the Terminology of Dermatovenerology //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 452-459.
7. Sadullaeva, N., & Bakhtiyorova, M. (2021). Reflection of Onomastic Principles in Naming. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 3001-3007.
8. Sadullaeva N., Burieva U. The Peculiarities of Incomplete Sentences in Modern English //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 3008-3020.
9. Sadullaeva S., Arustamyan Y., Sadullaeva N. Shifting the assessment paradigm from knowledge to skills: Implementation of new appraisal procedures in EFL classes in Uzbekistan //International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering. – 2019. – T. 9. – №. 1. – C. 4943-4952.
10. Arustamyan, Y., Siddikova, Y., Sadullaeva, N., Solieva, M., & Khasanova, N. (2020). Assessment of Educational Process and its Organization. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(S1), 573-578.
11. Nilufar S., Elvira A. GENDER SPECIFICITY OF PEDAGOGICAL DISCOURSE //INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES WITH HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS. – 2023. – T. 3. – №. 08.05. – C. 187-190.
12. Gulnoza K., Sadullaeva N. LINGUISTIC FEATURES OF GLUTTONIC DISCOURSE.
13. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory And Its Reflection In French Phraseology." Journal of Positive School Psychology (2022): 2883-2889.
14. Yaxshiboyeva, Nodira. "Reconstruction of coloristic expressions in erkin azam's" noise" and" pakana's love"." Конференции. 2021.
15. Ilhomovna, Djafarova Dildora, and Bobokalonov Odilshoh Ostonovich. "Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.1 (2024): 348-354.
16. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and J. A. Yakubov. "Archaic Phraseological Units as Windows into “Historical Memory” in French and Uzbek Linguistic Traditions." American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157) 2.1 (2024): 163-169.
17. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing

- “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
18. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "Phraseological Units Expressing "Memory"/" Mémoire" in Linguistics and their Analysis through Texts." Best Journal of Innovation in Science, Research and Development 2.11 (2023): 490-492.
19. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." Академические исследования в современной науке 2.17 (2023): 165-169.
20. Иногамова, Ф. М., and Н. Э. Яхшибоева. "Фразеологик маънонинг конвенциаллиги." Academic research in educational sciences 3.5 (2022): 1176-1182.
21. Яхшибоева, Н. (2023). Туристический дискурс как один из особых видов институционального дискурса. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3(6), 879-884.
22. Яхшибоева, Нодира. "The role of tourism terminology in french." O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2023,[1/4] (2023)